

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Соболевської Світлани Олександрівни
«Культуротворча функція українського аматорського театру
(кінець XX – початок XXI століття)»

на здобуття наукового ступеня кандидата культурології
за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури

Актуальність теми дисертаційної роботи С. О. Соболевської обумовлена нестачею фундаментальних культурологічних досліджень сучасного українського аматорського театру. Нова для сучасної гуманітаристики проблематика культуротворчої функції українського аматорського театру кінця XX – початку XXI століття потребує осмислення у контексті формування української ідентичності, соціалізації та інкультурації особистості. І визначальним чинником у цих процесах, на думку дисертантки, стає мобільність реагування аматорського театру на зміни в соціокультурній сфері та духовно-психологічному кліматі епохи. Постає й необхідність аналізу інноваційних форм в аматорському театрі, що відображатиме новітні концепції моделювання сучасного українського театру.

Наявність лише поодиноких праць, що висвітлюють феномен українського аматорського театру в історичному або мистецтвознавчому контексті, і відсутність змістовних культурологічних досліджень зумовило проведення комплексної роботи з дослідження українського аматорського театру та його культуротворчої функції у кінці XX – на початку XXI століття.

Аналізуючи дисертаційну роботу, насамперед, хочу відзначити її чітку структуру, джерельну і методологічну основу, що базуються на працях зарубіжних та вітчизняних дослідників. Основні положення, що виносяться на захист, розкрито у вступі і трьох розділах дисертації, що знаходяться у логічній послідовності для подальшого вирішення поставлених наукових завдань. В авторському стилі матеріал викладено якісно, основні положення аргументовано, відчувається захоплення темою дисертаційної роботи. Відповідно до кваліфікаційних вимог текст дисертації завершується висновками і списком використаних джерел.

У вступі С. О. Соболевською аргументовано вибір теми та її актуальність, сформульовано завдання і визначено мету дослідження, об'єкт і предмет аналізу, розкрито наукову новизну, теоретичну і практичну значення дисертаційної роботи.

У першому розділі «Український аматорський театр: стратегії дослідження» для визначення дефініції поняття «аматорський театр» цей феномен вивчено у кореляції з професійним театром. Маючи спільні ключові спільні універсальні риси, адже як професійний, так й аматорський театр є породженням колективної життєдіяльності людей, складною відкритою саморегулюючою системою, що функціонує і розвивається у певному соціокультурному полі, та має здатність до саморозвитку і постійного породження нових форм з метою адаптації до мінливих умов буття, професійний та аматорський театр відрізняються за внутрішніми рисами, адже характерною ознакою професійного театру є інституціональність і професіоналізм його членів. Визначаючи поняття «аматорський театр» дисертантка зазначає, що аматорський театр є неінституціональною формою театру, об'єднуючи діючих на громадських засадах непрофесійних виконавців.

Авторка, зазначаючи, що культуротворча функція аматорського театру полягає у засвоєнні людиною духовних цінностей в процесі виконання своїх соціальних функцій, підкреслює, що сучасні аматорські театри, будучи культурними проектами, які шукають нові засоби ретрансляції людських знань, навичок, досвіду, національних традицій і просувають нові ідеї у життя суспільства, мають, використовуючи загальноприйняті культурні коди, будувати власну логіку роботи, щоб їх учасники, володіючи здатністю до імпровізації, змогли пережити новий досвід під час вирішення певних соціальних завдань.

У другому розділі «Аматорський театр як підґрунтя розвитку українського суспільства», базуючись на аналізі типології українських аматорських театрів, С. О. Соболевська робить висновок, що, незважаючи на різну організаційну і змістовну основу, неоднакову сценічну підготовку акторів, відмінні матеріальні та технічні можливості, відбувається процес поступового наближення аматорського театру до професійного, що

проявляється у підборі репертуару, професійному рівні режисера-керівника і творчій майстерності виконавців. Таким чином, межа бінарної опозиції аматорський-професійний театр стає більш прозорою, взаємопроникаючою, що сприяє формуванню сучасного українського культурного простору, що, безперечно, можна віднести до наукової новизни дисертаційної роботи.

У третьому розділі «Аматорський театр як засіб соціалізації та інкультурації особистості» досліджується проблема творчої людини, що виступає виразником колективного та індивідуального культурного досвіду в системі соціального кодування. Дисертанткою визначено, що найважливішим завданням аматорського театру є сприяння формуванню самоідентифікації особистості, розкриттю її креативності та творчого потенціалу.

Зрозуміло, як і будь-яка концептуальна робота значного обсягу і масштабу, дисертація С. О. Соболевської викликає ряд питань та зауважень, які мають дискусійний характер, конструктивний і корисний для наукової думки в цілому.

1) Презентація діяльності сучасних українських аматорських театрів є переконливою. Однак, хотілося, щоб дисертантка навела приклади аматорських театрів інших країн, спільне і відмінне, щоб підкреслити значення дослідження не тільки для української, а й світової культури.

2) Для підсилення аргументації щодо авторського підходу до культуротворчої функції українського аматорського театру доцільно було б ширше окреслити ознаки взаємозближення аматорського та професійного театрів, завдяки яким межа бінарної опозиції аматорський-професійний театр стає більш прозорою і взаємопроникаючою.

Висловлені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження С. О. Соболевської. Варто наголосити, що робота є оригінальним і самостійним дослідженням, в якому вперше в українській культурології розглянуто культуротворчу функцію українського аматорського театру кінця XX – початку XXI століття.

У цілому, треба погодитись з тим, що дисертація є дуже своєчасним культурологічним дослідженням, в якому представлено

перспективні напрями вивчення сучасної української і світової культури, зібрано і систематизовано важливий емпіричний матеріал, запроваджено сучасні та актуальні наукові виміри вивчення культурних смислів.

Ознайомлення з текстом автореферату і дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати та висновки здійсненого С. О. Соболевською дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації – ідентичні. Основні положення дисертації знайшли своє відображення у 23 одноосібних публікаціях.

Таким чином, дисертаційне дослідження С. О. Соболевської «Культуротворча функція українського аматорського театру (кінець ХХ – початок ХХІ століття)» за своєю актуальністю, науковою новизною, предметним змістом і теоретико-методологічною значущістю повною мірою відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата культурології за спеціальністю 26.00.01. – теорія та історія культури (культурологія). Отже, Соболевська Світлана Олександрівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата культурології за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури (культурологія).

Офіційний опонент –
кандидат культурології, професор,
генеральний директор-художній керівник
Львівського національного
академічного театру опери та балету

імені Соломії Крушельницької

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ**

В. В. Вовкун
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ ТА
ДОКУМЕНТОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Світлана Соболевська

В. В. Вовкун